Задача 0.1. Нека $\mathcal{A} = \langle \Sigma, \Gamma, Q, s, \Delta, Z \rangle$ е стеков автомат и $\beta \neq \varepsilon$ е стекова дума. Да се докаже, че следните са еквивалентни:

- 1. $\langle p, uv, \beta \gamma \rangle \Rightarrow \langle p', u'v', \beta' \gamma' \rangle \ u \ |\gamma| = |\gamma'| \ u \ |v| = |v'|$.
- 2. $\langle p, u, \beta \rangle \Rightarrow \langle p', u', \beta' \rangle, \ \gamma = \gamma', \ v = v'$

Задача 0.2. Нека $\mathcal{A} = \langle \Sigma, \Gamma, Q, s, \Delta, Z \rangle$ е стеков автомат и $\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_{n-1}$ са непразни е стекови думи. Да се докаже, че следните са еквивалентни:

- 1. за всяко i < n, $\langle p_i, u_i v_i, \beta_i \gamma_i \rangle \Rightarrow \langle p_{i+1}, u_{i+1} v_{i+1}, \beta_{i+1} \gamma_{i+1} \rangle$ $u |v_i| = |v_{i+1}| u |\gamma_i| = |\gamma_{i+1}|$.
- 2. за всяко $i < n, \langle p_i, u_i, \beta_i \rangle \Rightarrow \langle p_{i+1}, u_{i+1}, \beta_{i+1} \rangle$ и $v_i = v_{i+1}$ и $\gamma_i = \gamma_{i+1}$.

Заключете, че за всеки $A \in \Gamma$, $\gamma \in \Gamma^*$, $p, q \in Q$, $u, v \in \Sigma^*$ следните са еквивалентни:

- 1. има изпълнение $\langle p, uv, A\gamma \rangle \Rightarrow^{(n)} \langle q, v', \gamma' \rangle$, за което $|\gamma'| = |\gamma|, |v'| = |v|$ и всички стекови думи в това изпълнение без последната са с дължина по-голяма от $|\gamma|$.
- 2. има изпълнение $\langle p, u, A \rangle \Rightarrow^{(n)} \langle q, \varepsilon, \varepsilon \rangle$ и $\gamma' = \gamma$ и v' = v.

Задача 0.3. Нека $\mathcal{A} = \langle \Sigma, \Gamma, Q, s, \Delta, Z \rangle$ е стеков автомат. Нека $\tau = \langle (p, a, A), (q, \gamma B) \rangle \in \Delta$ $u \mid \gamma \mid \geq 2$. Ако $X \notin \Gamma$ е нов стеков символ, да се докаже, че $\mathcal{L}(\mathcal{A}') = \mathcal{L}(\mathcal{A})$, където:

$$\mathcal{A}' = \langle \Sigma, \Gamma \cup \{X\}, Q, s, \Delta', Z \rangle$$

$$\Delta' = \Delta \setminus \{\tau\} \cup \{\langle (p, a, A), (p, XB) \rangle, \langle (p, \varepsilon, X), (q, \gamma) \rangle.$$

Да се докаже, че всеки стеков автомат е еквивалентен на стеков автомат, за който всеки преход $\tau = \langle (p, a, A), (q, \gamma) \rangle$ има свойството, че $|\gamma| \leq 2$.

Задача 0.4. Нека $\mathcal{A} = \langle \Sigma, \Gamma, Q, s, \Delta, Z \rangle$ е стеков автомат, за който всеки преход $\tau = \langle (p, a, A), (q, \gamma) \rangle$ свойството, че $|\gamma| \leq 2$.

Нека $\mathcal{N} = Q \times \Gamma \times Q$, P са правилата:

$$\begin{split} P &= & \{(p,A,t) \rightarrow a(q,B,r)(r,C,t) \mid \langle (p,a,A), (q,BC) \rangle \in \Delta, r,t \in Q\} \\ & \cup \{(p,A,t) \rightarrow a(q,B,t) \mid \langle (p,a,A), (q,B) \rangle \in \Delta, t \in Q\} \\ & \cup \{(p,A,t) \rightarrow a \mid \langle (p,a,A), (t,\varepsilon) \rangle \in \Delta\}. \end{split}$$

Да се докаже, че ако $G = \langle \Sigma, \mathcal{N}, P, (p, A, t) \rangle$, то следните са еквивалентни за всяка дума $u \in \Sigma^*$:

- 1. $(p, A, t) \Rightarrow_G^* u$.
- 2. $(p, u, A) \Rightarrow_{A}^{*} (t, \varepsilon, \varepsilon)$.

Да се докаже, че за всеки стеков автомат има еквивалентна контекстносвободна гра-

Задача 0.5. Нека $G = \langle \Sigma, \mathcal{N}, P, S \rangle$ е контекстносвободна граматика. Ако $\mathcal{A} = \langle \Sigma, \Sigma \cup \mathcal{N}, \{s\}, s, \Delta, S \rangle$ е стеков автомат с преходи:

$$\Delta = \{ \langle (s, \varepsilon, X), (s, \alpha) \rangle \mid X \to \alpha \in P \} \cup \{ \langle (s, a, a), (s, \varepsilon) \rangle \mid a \in \Sigma \},$$

да се докаже, че:

1. за всяка дума $\gamma \in (\Sigma \cup \mathcal{N})^*$ и $u \in \Sigma^*$ е в сила еквивалентността:

$$\gamma \Rightarrow_{A}^{*} u \iff (s, u, \gamma) \Rightarrow_{A}^{*} (s, \varepsilon, \varepsilon).$$

2. $\mathcal{L}(\mathcal{A}) = \mathcal{L}(G)$.

Упътване 0.1. От това, че $\beta \neq \varepsilon$, заключете, че $\beta = A\alpha$ за някой стеков символ $A \in \Gamma$. Тогава за $1 \Rightarrow 2$, преходът $\tau \in \Delta$, който определя:

$$\langle p, uv, A\alpha\gamma \rangle = \langle p, uv, \beta\gamma \rangle \Rightarrow \langle p', u'v', \beta'\gamma' \rangle$$

има вида $\tau = \langle (p,a,A), (p',\alpha') \rangle$ като uv = au'v' и $\beta'\gamma' = \alpha'\alpha\gamma$. От |v'| = |v|, v' и v са суфикси на една и съща дума с равна дължина. Заключете, че v = v' и u = au'. Аналогично, обосновете, че $\gamma = \gamma'$ и $\beta' = \alpha'\alpha$.

Посоката от $2\Rightarrow 1$ може да получите като просто заместите с прехода $\tau.$

Упътване 0.2. Използвайте индукция по n и твърдението от предишната задача. За заключението, приложете първата част на задачата към $\beta_0 = A, \beta_1, \dots, \beta_{n-1}$ и $\gamma_0, \dots, \gamma_{n-1}$ такива, че стековата дума на i-тата конфигурация е $\beta_i \gamma_i$ и $|\gamma_i| = |\gamma|$. Забележете, че това е възможно (защо?).

Упътване 0.3. Покажете, че с двата нови прехода може да се симулира τ и обратно, ако на върха на стека на $\mathcal{A}'$ се появи X, то предишният и следващият преход са еднозначно определени и съответно може да се възстанови τ от $\mathcal{A}$.

За втората част използвайте индукция по сумата от дължините на думите, които добавят към стека всички преходи τ , които нарушават желаното условие.

Упътване 0.4. 1. От 1 към 2, използвайте индукция по дължината на извода и твърдението от 2 към 1 на Задача 2.

От 2 към 1, използвайте индукция по дължината на изпълнението. В случая, когато първият преход е:

$$(p, u, A) \Rightarrow_{\mathcal{A}} (q, u', BC),$$

обосновете, че има първи (най-ранен) момент от изпълнението след (q,u',BC), в който дължината на стека е 1. Използвайте Задача 2, от 1 към 2, за да обосновете че тази част от изпълнението има на дъното си C и съответно има изпълнение:

$$(q, u_1'u_2', BC) = (q, u_1', BC)$$
 и $(q, u_1', B) \Rightarrow^* (r, \varepsilon, \varepsilon)$ и $(r, u_2', C) \Rightarrow^* (q, \varepsilon, \varepsilon)$.

2. Използвайте Задача 3 и затвореност на контекстносвободни езици относно обединение.

Упътване 0.5. 1. С индукция по $(n, |\gamma|)$ в $(\mathbb{N} \times \mathbb{N}, \prec)$ докажете, че от:

$$\gamma \Rightarrow_G^{(n)} u$$
 следва, че $(s,u,\gamma) \Rightarrow_{\mathcal{A}}^* (s,\varepsilon,\varepsilon)$.

Ако $n=0=|\gamma|,$ то $\gamma=\varepsilon$ и $u=\varepsilon.$ Заключете, че тогава дясна страна наистина е вярна.

Ако $\gamma \Rightarrow_G^{(n)} u$ и $|\gamma|+n>0$, заключете, че $|\gamma|>0$ и разгледайте случаи по първия символ X на γ . Ако $\gamma=X\gamma'$, обосновете, че ако $X=a\in\Sigma$, то u=au' и:

$$(s, u, \gamma) = (s, au', a\gamma') \Rightarrow_{\mathcal{A}} (s, u', \gamma') \text{ if } \gamma' \Rightarrow^{(n)} u'.$$

Ако $X \in \mathcal{N}$ използвайте, че има правило $X \to \alpha \in P$, за което:

$$X\gamma' \Rightarrow \alpha\gamma' \Rightarrow_G^{(n-1)} u.$$

Обосновете, че $(s, u, X\gamma') = (s, u, \gamma) \Rightarrow_{\mathcal{A}} (s, u, \alpha\gamma')$.

- 2. С индукция по дължината на изпълнението $(s,u,\gamma)\Rightarrow^{(n)}_{\mathcal{A}}(s,\varepsilon,\varepsilon)$ покажете, че $\gamma\Rightarrow^*_G u$.
- 3. Приложете дефиницията за език на стеков автомат, който разпознава с празен стек, и език на контекстносвободна граматика.